

Καλως ηρθατε στον χωρο Hilbert του Hardy
και τους τελεστες του

<https://eclass.uoa.gr/courses/MATH797/>

Εαρινο Εξαμηνο 2026

- 1 Ο Χωρος H^2 του Hardy
- 2 Στοιχεια Θεωριας Τελεστων
- 3 Οι Τελεστες Μετατοπισης (Shift Operators)
- 4 Παραγοντοποιηση συναρτησεων
  - Υπενθυμισεις Μιγαδικης Αναλυσης
  - Ριζες εσωτερικων συναρτησεων

Ο Χώρος H^2 του Hardy

Αν $a_n \in \mathbb{C}$ και $\sum_{n=0}^{\infty} |a_n|^2 < \infty$ τότε για κάθε $r \in (0, 1)$ έχουμε $\sum_{n=0}^{\infty} |a_n| r^n < \infty$ συνεπώς η δυναμοσειρά $\sum_{n=0}^{\infty} a_n z^n$ συγκλίνει απολυτα για κάθε $z \in \mathbb{D}$ και ομοιομορφα σε κάθε δισκο ακτινας $r < 1$, αρα οριζει συναρτηση $f : \mathbb{D} \rightarrow \mathbb{C}$ που μαλιστα εχει μιγαδικη παραγωγο (και καθε ταξης), ειναι δηλαδη **ολομορφη** στον ανοικτο δισκο $\mathbb{D}$.

Ορισμός

$$H^2 := \left\{ f : f(z) = \sum_{n=0}^{\infty} a_n z^n \quad \text{με} \quad \sum_{n=0}^{\infty} |a_n|^2 < \infty \right\}$$

Η $(a_n) \mapsto f : \ell^2(\mathbb{Z}_+) \rightarrow H^2$ ειναι γραμμικος ισομορφισμος.¹ Αρα, με το **εσωτερικο γινόμενο** $\langle f, g \rangle := \sum_{n=0}^{\infty} a_n \bar{b}_n$, οπου $g(z) = \sum_{n=0}^{\infty} b_n z^n$ (και νορμα $\|f\| := \langle f, f \rangle^{1/2}$), ο H^2 ειναι **χωρος Hilbert**.

---

¹Εξπλεϊν Χουαϊ!

Ορισμός

Έστω E ένας $\mathbb{K}$ -γραμμικός χώρος ($\mathbb{K} = \mathbb{R}$ ή $\mathbb{C}$). Ένα **εσωτερικό γινόμενο** (inner product ή scalar product) στον E είναι μια απεικόνιση

$$\langle \cdot, \cdot \rangle : E \times E \rightarrow \mathbb{K}$$

τέτοια ώστε

- (i) $\langle x_1 + \lambda x_2, y \rangle = \langle x_1, y \rangle + \lambda \langle x_2, y \rangle$
- (ii) $\overline{\langle x, y \rangle} = \langle y, x \rangle$
- (iii) $\langle x, x \rangle \geq 0$
- (iv) $\langle x, x \rangle = 0 \iff x = 0$

για κάθε $x, x_1, x_2, y \in E$ και $\lambda \in \mathbb{K}$.

Η $\|x\| := \langle x, x \rangle^{1/2}$ είναι νόρμα στον E , άρα η $d(x, y) := \|x - y\|$ είναι μετρική. Ο E λέγεται **χώρος Hilbert** αν ο (E, d) είναι πλήρης μετρικός χώρος.

Υπενθυμιση: Χώροι Hilbert II

Θεώρημα (Ορθογώνια διάσπαση)

Αν M είναι κλειστός υπόχωρος ενός χώρου Hilbert H , τότε

$$M \oplus M^\perp = H.$$

όπου $M^\perp = \{x \in H : \langle x, y \rangle = 0 \text{ για κάθε } y \in M\}$.

Δηλαδή $\forall y \in H$ γράφεται μοναδικά $y = y_M + y_\perp$ όπου $y_M \in M, y_\perp \in M^\perp$.

Πυθαγόρειο: $\|y\|^2 = \|y_M\|^2 + \|y_\perp\|^2 \quad \forall y \in H.$

Πόρισμα (Ορθή προβολή)

Έστω M κλειστός υπόχωρος ενός χώρου Hilbert H . Η απεικόνιση

$$P_M : H \rightarrow H : y \rightarrow y_M$$

είναι γραμμική και συνεχής.

Ο δυϊκός ενός χώρου Hilbert / Ορθοκανονικές βάσεις

Θεώρημα (Riesz)

Εστω H χώρος Hilbert. Για κάθε γραμμική και συνεχή $f : H \rightarrow \mathbb{K}$ υπάρχει μοναδικό $x \in H$ ώστε

$$f(y) = \langle y, x \rangle \quad \text{για κάθε } y \in H.$$

Ορισμός

Μια ακολουθία $\{x_n\}$ σ' έναν χώρο Hilbert H λέγεται **ορθοκανονική βάση** του αν (a) $\langle x_n, x_m \rangle = \delta_{mn}$ και (b) η κλειστή γραμμική θήκη της $\{x_n\}$ είναι όλος ο χώρος H .

Τότε για κάθε $x \in H$ έχουμε

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \left\| x - \sum_{k \leq n} \langle x, x_k \rangle x_k \right\|_H = 0 \quad \text{και} \quad \|x\|_H^2 = \sum_{k \in \mathbb{N}} |\langle x, x_k \rangle|^2.$$

Ο Χωρος H^2 του Hardy II

Ο H^2 είναι χώρος (ολομορφών) συναρτησεων $f : \mathbb{D} \rightarrow \mathbb{C}$.

Παράδειγμα

Η $f(z) = \sum_{n=1}^{\infty} \frac{z^n}{n}$ ανήκει στον H^2 , αλλά δεν επεκτείνεται σε μεγαλύτερο δίσκο (δεν ορίζεται καν όταν $z = 1 \in \overline{\mathbb{D}}$).

Παράδειγμα

Η $g(z) = \sum_{n=0}^{\infty} z^n$ (ορίζεται και) είναι ολομορφη στο $\mathbb{D}$, αλλά δεν ανήκει στον H^2 .

Ο Χωρος H^2 του Hardy III

Θεώρημα

Για καθε $z_0 \in \mathbb{D}$, η απεικονιση $f \mapsto f(z_0) : (H^2, \|\cdot\|) \rightarrow (\mathbb{C}, |\cdot|)$ ειναι συνεχης. Μαλιστα, $f(z_0) = \langle f, k_{z_0} \rangle$ για καθε $f \in H^2$, οπου $k_{z_0}(z) = \sum_{n=0}^{\infty} \bar{z}_0^n z^n$.

Πρβλ:

Παρατήρηση

Στον χωρο $C([0, 1])$ με εσωτ. γινομενο $\langle f, g \rangle := \int f(t) \overline{g(t)} dt$ η απεικονιση $f \mapsto f(1) : (C([0, 1]), \|\cdot\|_2) \rightarrow (\mathbb{C}, |\cdot|)$ ΔΕΝ ειναι συνεχης.

Ο Χώρος H^2 του Hardy III

Πρόταση

Αν $\|f_n - f\| \rightarrow 0$ στον H^2 , τότε $f_n(z) \rightarrow f(z)$ ομοιομορφα στα συμπαγή υποσυνολα του $\mathbb{D}$.

Ορισμός

Η συναρτηση $k(z, w) := k_w(z) = \frac{1}{1-\bar{w}z}$, $(z, w) \in \mathbb{D} \times \mathbb{D}$ λεγεται πυρηνας του Szegő.

Εχουμε $f(z_0) = \langle f, k_{z_0} \rangle$ για καθε $f \in H^2$.

Reproducing Kernel Hilbert Spaces

Ενημερωτικά:

Εστω X μη κενό σύνολο (συνήθως $X \subseteq \mathbb{C}^d$). Ένας χώρος $\mathcal{H}$ λέγεται

Reproducing Kernel Hilbert Space στο X όταν

(α) αποτελείται από συναρτήσεις $X \rightarrow \mathbb{C}$ και είναι γραμμικός χώρος με πράξεις κατά σημείο,

(β) είναι εφοδιασμένος με ένα εσωτερικό γινόμενο ως προς το οποίο είναι χώρος Hilbert, και

(γ) για κάθε $z_0 \in X$ η απεικόνιση $f \mapsto f(z_0) : (\mathcal{H}, \|\cdot\|) \rightarrow (\mathbb{C}, |\cdot|)$ είναι συνεχής.

Επεται τότε (Θεώρημα Riesz) ότι για κάθε $z_0 \in X$ υπάρχει $k_{z_0} \in \mathcal{H}$ ώστε $f(z_0) = \langle f, k_{z_0} \rangle$ για κάθε $f \in \mathcal{H}$. Η συνάρτηση

$$k(z, w) := k_w(z) \quad (z, w) \in X \times X$$

λέγεται **πυρήνας αναπαραγωγής (reproducing kernel)** για τον $\mathcal{H}$.

Υπενθυμιση: Ο χώρος $L^2(\mathbb{T})$

Ορισμός

Ο χώρος $\mathcal{L}^2(\mathbb{T}, m)$ αποτελείται από όλες τις συναρτήσεις $f : \mathbb{T} \rightarrow \mathbb{C}$ που είναι (Borel ή Lebesgue) μετρήσιμες και ικανοποιούν

$$\int_{\mathbb{T}} |f|^2 dm < +\infty. \quad (m: \text{μετρο Lebesgue})$$

Ο αριθμός $\left(\int_{\mathbb{T}} |f|^2 dm \right)^{1/2}$ συμβολίζεται $\|f\|_2$.

Θέτω $\mathcal{N} = \{f \in \mathcal{L}^2(\mathbb{T}, m) : \|f\|_2 = 0\}$.

Αν $f, g \in \mathcal{L}^2(\mathbb{T}, m)$, έχω $f = g$ m -σχ. παντού $\iff f - g \in \mathcal{N}$.

Επίσης, ο $\mathcal{N}$ είναι γραμμικός υπόχωρος του $\mathcal{L}^2(\mathbb{T}, m)$.

Θέτω $\|f + \mathcal{N}\|_2 := \|f\|_2$. Είναι καλά ορισμένη **νόρμα** στον χώρο πηλίκου $L^2(\mathbb{T}) := \mathcal{L}^2(\mathbb{T}, m)/\mathcal{N}$.

Έπεται ότι ο $L^2(\mathbb{T})$ αποτελείται από τις **κλάσεις ισοδυναμίας συναρτήσεων** του $\mathcal{L}^2(\mathbb{T}, m)$ modulo ισότητα σχ. παντού.

Υπενθυμιση: Ο χώρος $L^2(\mathbb{T})$

Θεώρημα (Riesz–Fisher) Ο $L^2(\mathbb{T})$ είναι πλήρης (άρα είναι χώρος Hilbert αφού η $\|\cdot\|_2$ προέρχεται από το εσωτ. γινόμενο

$$\langle f + \mathcal{N}, g + \mathcal{N} \rangle = \int_{\mathbb{T}} f \bar{g} dm).$$

Ο $C(\mathbb{T})$ εμφυτευεται ως υποχωρος του $L^2(\mathbb{T})$ (δυο συνεχεις συναρτησεις που ταυτιζονται m -σχεδον παντου, ταυτιζονται παντου).

Θεώρημα (πόρισμα π.χ. του Θ. Luzin) Ο $C(\mathbb{T})$ είναι πυκνός στον $L^2(\mathbb{T})$ ως προς τη νόρμα $\|\cdot\|_2$, βεβαίως.

Υπενθυμιση: Ο Χωρος $L^2(\mathbb{T})$

Ο $L^2(\mathbb{T})$ δεχεται εσωτερικο γινομενο $\langle f, g \rangle := \frac{1}{2\pi} \int_{-\pi}^{\pi} f(e^{it}) \overline{g(e^{it})} dt$ και ορθοκανονικη βαση $\{f_n : n \in \mathbb{Z}\}$ οπου $f_n(e^{it}) = e^{int}$. Γραφουμε $\hat{f}(k) = \langle f, f_k \rangle$, $k \in \mathbb{Z}$.

Δηλαδη **(a)** $\langle f_n, f_m \rangle = \delta_{mn}$ και **(b)** για καθε $f \in L^2(\mathbb{T})$ εχουμε

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \left\| f - \sum_{|k| \leq n} \hat{f}(k) f_k \right\|_{L^2} = 0 \quad \text{και} \quad \|f\|_{L^2}^2 \stackrel{(P)}{=} \sum_{k \in \mathbb{Z}} |\hat{f}(k)|^2.$$

(P): Parseval

Ο $L^2(\mathbb{T})$ ειναι η $\|\cdot\|_{L^2}$ - κλειστη θηκη των *τριγ. πολυωνυμων* $\text{span}\{f_k : k \in \mathbb{Z}\}$.

Σχολιο. Δεν ειναι αληθεια εν γενει οτι η σειρα $\sum \hat{f}(k) e^{ikt}$ συγκλινει για καθε e^{it} !

Ο Χώρος $\widetilde{H}^2$ του Hardy στον κύκλο $\mathbb{T}$

Ο $L^2(\mathbb{T})$ είναι η $\|\cdot\|_{L^2}$ -κλειστή θήκη των *τριγ. πολυωνυμών* $\text{span}\{f_k : k \in \mathbb{Z}\}$.

Ορισμός

$$\widetilde{H}^2 := \left\{ \tilde{f} \in L^2(\mathbb{T}) : \langle \tilde{f}, f_n \rangle = 0 \quad \forall n < 0 \right\}.$$

Ο $\widetilde{H}^2$ είναι κλειστός γραμμ. υποχώρος του $L^2(\mathbb{T})$. Είναι η $\|\cdot\|_{L^2}$ -κλειστή θήκη των *αναλυτικών τριγ. πολυωνυμών* $\text{span}\{f_k : k \in \mathbb{Z}_+\}$.

Ο Χωρος $\tilde{H}^2$ και ο χωρος H^2

$\tilde{H}^2 \equiv H^2(\mathbb{T})$: αποτελείται από (σχ. παντου ορισμενες) συναρτησεις $\mathbb{T} \rightarrow \mathbb{C}$ (mod. ισοτητα σχεδον παντου).

$H^2 \equiv H^2(\mathbb{D})$: αποτελείται απο συναρτησεις $\mathbb{D} \rightarrow \mathbb{C}$.

Ειναι η $\|\cdot\|_{H^2}$ - κλειστη θηκη των *πολυωνυμων* $\text{span}\{\zeta_k : k \in \mathbb{Z}_+\}$ οπου $\zeta_k(z) = z^k, z \in \mathbb{D}$.

Ισομορφισμοι: ²

$$\begin{array}{ccccc} f(z) = \sum_{n \geq 0} a_n z^n & \longleftrightarrow & (a_n) & \longleftrightarrow & \tilde{f} \sim \sum_{n \geq 0} a_n f_n \\ & & H^2 & \longleftrightarrow & \ell^2 & \longleftrightarrow & \tilde{H}^2 \end{array}$$

$$a_n = \frac{f^{(n)}(0)}{n!}$$

$$a_n = \langle \tilde{f}, f_n \rangle$$

$$f \rightsquigarrow \tilde{f}$$

Θεώρημα

Αν $f \in H^2$ με $f(z) = \sum_{n=0}^{\infty} a_n z^n$ ορίζουμε για $r \in (0, 1)$

$$f_r(e^{it}) = f(re^{it}) = \sum_{n=0}^{\infty} a_n r^n e^{int}, \quad e^{it} \in \mathbb{T}.$$

Τότε $f_r \in \tilde{H}^2$ και υπάρχει το

$$\lim_{r \nearrow 1} f_r := \tilde{f} \quad \text{ως προς τη νόρμα του } \tilde{H}^2$$

οπότε $\tilde{f} \in \tilde{H}^2$ με $\langle \tilde{f}, f_n \rangle = a_n \quad \forall n \geq 0$.

Πόρισμα

Αν $f \in H^2$ υπαρχει (r_n) με $0 \leq r_n \nearrow 1$ ώστε

$$\lim_n f(r_n e^{it}) = \tilde{f}(e^{it})$$

σχεδον για καθε $e^{it} \in \mathbb{T}$.

(Θα δειξουμε σε λιγο κατι πολυ ισχυροτερο, το Θεωρημα Fatou.)

Παρατήρηση

Αν μια f οριζεται και ειναι συνεχης στον κλειστο δισκο $\overline{\mathbb{D}}$ (πχ αν ειναι ολομορφη σε μια περιοχη του $\overline{\mathbb{D}}$) τοτε $\tilde{f}(e^{it}) = f(e^{it})$ σχεδον για καθε $e^{it} \in \mathbb{T}$.

Ο Χωρος H^2 του Hardy: εναλλακτικός ορισμός

Θεώρημα

Εστω $f : \mathbb{D} \rightarrow \mathbb{C}$ ολομορφη. Εχουμε

$$f \in H^2 \iff \sup_{0 < r < 1} \frac{1}{2\pi} \int_{-\pi}^{\pi} |f(re^{it})|^2 dt < \infty.$$

Μαλιστα

$$f \in H^2 \Rightarrow \sup_{0 < r < 1} \frac{1}{2\pi} \int_{-\pi}^{\pi} |f(re^{it})|^2 dt = \|f\|^2.$$

Πόρισμα

Εστω $f : \mathbb{D} \rightarrow \mathbb{C}$ ολομορφη. Η συναρτηση

$$r \mapsto M(r) := \frac{1}{2\pi} \int_{-\pi}^{\pi} |f(re^{it})|^2 dt$$

ειναι αυξουσα στο $(0, 1)$. Η f ανηκει στον H^2 αν-ν η $r \mapsto M(r)$ ειναι φραγμενη, και τοτε $\|f\|^2 = \lim_{r \nearrow 1} M(r)$.

Υπενθυμιση:

Θεώρημα (Ολοκληρωτικός τύπος Cauchy)

Αν f είναι ολομορφη σε ανοικτο συνολο που περιεχει τον κλειστο δισκο $\overline{\mathbb{D}}$, τότε για καθε $z_0 = re^{it} \in \mathbb{D}$ εχουμε

$$f(z_0) = \frac{1}{2\pi i} \int_{\mathbb{T}} \frac{f(w)}{w - z_0} dw = \frac{1}{2\pi} \int_{-\pi}^{\pi} f(e^{is}) \frac{1}{1 - re^{i(t-s)}} ds.$$

$$\tilde{f} \rightsquigarrow f$$

Θεώρημα (Ολοκληρωτικός τύπος Poisson)

Αν $\tilde{f} \in \widetilde{H}^2$, η αντιστοιχη $f \in H^2$ είναι η

$$f(re^{it}) = \frac{1}{2\pi} \int_{-\pi}^{\pi} \tilde{f}(e^{is}) P_r(t-s) ds, \quad re^{it} \in \mathbb{D}$$

οπου P_r ο πυρηνας Poisson

$$P_r(\theta) := \frac{1 - r^2}{1 - 2r \cos \theta + r^2}, \quad r \in [0, 1), \theta \in [-\pi, \pi].$$

Αποδειξη στο [poissonn.pdf](#).

Το Θεώρημα του Fatou για τον H^2

Θεώρημα

Αν $f \in H^2$, υπάρχει σύνολο $\Delta \subseteq \mathbb{R}$ με μηδενικό μέτρο Lebesgue ώστε για κάθε $t \notin \Delta$,

$$\lim_{r \nearrow 1} f(re^{it}) = \tilde{f}(e^{it}).$$

Αποδειξη στο [fatou.pdf](#).

Σχολίο Το θεώρημα Fatou δίνει μια έκφραση για την απεικόνιση $H^2 \rightarrow \tilde{H}^2 : f \mapsto \tilde{f}$ (και αιτιολογεί την ονομασία «συνοριακή συνάρτηση» για την $\tilde{f}$).

Ο ολοκληρωτικός τύπος Poisson δίνει μια έκφραση για την αντιστροφή απεικόνιση $\tilde{H}^2 \rightarrow H^2 : \tilde{f} \mapsto f$.

Υπενθυμιση: Φραγμαμενοι τελεστες

Έστω $(E, \|\cdot\|_E)$ και $(F, \|\cdot\|_F)$ χώροι με νόρμα.

Παρατήρηση. Καμμιά γραμμική συνάρτηση (εκτός απ' την 0) δεν είναι φραγμένη με τη συνήθη έννοια **σε όλον το χώρο**.

Ορισμός

Μία γραμμική απεικόνιση $T : (E, \|\cdot\|_E) \rightarrow (F, \|\cdot\|_F)$ λέγεται **φραγμένη** ή **φραγμένος τελεστής (bounded operator)** αν

(είναι φραγμένος στην $\text{ball}(E)$, δηλ.)

$$\|T\| := \sup\{\|Tx\|_F : x \in E, \|x\|_E \leq 1\} < +\infty.$$

$\mathcal{B}(E, F)$: ο χώρος των φραγμένων τελεστών.

... ισοδύναμα, αν υπάρχει M ώστε **για κάθε $x \in E$** να ισχύει $\|Tx\|_F \leq M\|x\|_E$.

$$\|Tx - Tx'\|_F \stackrel{\text{γρ.}}{=} \|T(x - x')\|_F \stackrel{\text{φρ.}}{\leq} \|T\| \|x - x'\|_E$$

Αν T γραμμική,

φραγμένη $\iff$ συνεχής $\iff$ ομοιόμορφα συνεχής.

Ορισμός

Το **φάσμα** ενός φραγμένου τελεστή $A : E \rightarrow E$ σ' έναν χώρο Banach E είναι το σύνολο

$$\sigma(A) = \{ \lambda \in \mathbb{C} : \text{o } A - \lambda I \text{ δεν έχει (φραγμ.) αντίστροφο} \}.$$

Ισχύει ότι το φάσμα $\sigma(A)$ είναι συμπαγές μη κενό (!) υποσύνολο του $\mathbb{C}$ και ότι

$$\sigma(A) \subseteq \{ \lambda \in \mathbb{C} : |\lambda| \leq \|A\| \}.$$

Πρόταση

Ένας φραγμένος τελεστής $T : E \rightarrow F$ μεταξύ χωρών Banach είναι αντιστρέψιμος αν-ν έχει πυκνή εικόνα και υπάρχει $m > 0$ ώστε $\|Tx\| \geq m\|x\|$ για κάθε $x \in E$ (λέμε «ο T είναι κάτω φραγμένος στη μοναδιαία σφαίρα του E »).

Ορισμός

Έστω $A \in \mathcal{B}(E)$ (E : Banach). Το **σημειακό φάσμα**:

$$\sigma_p(A) = \{\lambda \in \mathbb{C} : \ker(A - \lambda I) \neq \{0\}\}.$$

Το **προσεγγιστικά σημειακό φάσμα** $\sigma_a(A)$ είναι το σύνολο των λ ώστε ο $A - \lambda I$ να μην είναι κάτω φραγμένος στη μοναδιαία σφαίρα του E :

$$\sigma_a(A) = \{\lambda \in \mathbb{C} : \forall \varepsilon > 0 \exists x_\varepsilon \in E : \|(A - \lambda I)x_\varepsilon\| < \varepsilon\|x_\varepsilon\|\}.$$

Το **φάσμα συμπίεσης (compression spectrum)** είναι το σύνολο

$$\sigma_c(A) = \{\lambda \in \mathbb{C} : \overline{(A - \lambda I)(E)} \neq E\}.$$

Πρόταση

Η ένωση $\sigma_a(A) \cup \sigma_c(A)$ ισούται με $\sigma(A)$.

Υπενθυμιση: Ο συζυγής τελεστής.

Αν $A \in \mathcal{B}(H_1, H_2)$ (H_i : Hilbert), υπάρχει μοναδικός $A^* \in \mathcal{B}(H_2, H_1)$ ώστε

$$\langle Ax, y \rangle_2 = \langle x, A^*y \rangle_1 \quad \forall x \in H_1, y \in H_2.$$

Λήμμα

Έστω $\mathcal{H}$ χώρος Hilbert και $T \in \mathcal{B}(\mathcal{H})$. Τότε

$$\ker T = (T^*(\mathcal{H}))^\perp \quad \text{και} \quad \overline{T(\mathcal{H})} = (\ker T^*)^\perp.$$

Λήμμα

Εστω $\mathcal{H}$ χώρος Hilbert και $T \in \mathcal{B}(\mathcal{H})$. Τότε

(i) $\sigma(T^*) = \{\bar{\lambda} : \lambda \in \sigma(T)\}$

(ii) Αν $\exists A^{-1}$, τότε $\sigma(A^{-1}) = \{\lambda^{-1} : \lambda \in \sigma(A)\}$.

(ii) $\sigma_p(T) = \{\bar{\lambda} : \lambda \in \sigma_c(T^*)\}$ και $\sigma_c(T) = \{\bar{\lambda} : \lambda \in \sigma_p(T^*)\}$.

- Αν $\dim H < \infty$ τότε $\sigma(A) = \sigma_p(A)$. Αλλιώς, μπορεί $\sigma_p(A) = \emptyset$.
- Ο αριθμός $\lambda \in \mathbb{C}$ είναι στο $\sigma_a(A)$ αν-ν υπάρχει $m > 0$ ώστε $\|(A - \lambda I)x\| \geq m \|x\|$ για κάθε $x \in H$, αν-ν ο $A - \lambda I$ είναι 1-1 και έχει κλειστο σύνολο τιμών.

Παράδειγμα

Αν $S \in \mathcal{B}(\ell^2(\mathbb{Z}_+))$ είναι ο τελεστής της μετατόπισης $Se_n = e_{n+1}$, τότε

$$\sigma(S) = \overline{\mathbb{D}}, \quad \sigma_c(S) = \sigma_p(S^*) = \mathbb{D}, \quad \sigma_p(S) = \emptyset, \quad \sigma_a(S) = \mathbb{T}.$$

Υπενθύμιση: χώροι L^p

Αν $p \in [1, \infty)$, με το σύμβολο $\mathcal{L}^p(\mathbb{T})$ εννοούμε το σύνολο των μετρήσιμων *συναρτήσεων* $f : \mathbb{T} \rightarrow \mathbb{C}$ που ικανοποιούν

$$\int_{-\pi}^{\pi} |f(t)|^p dm(t) < \infty \quad (\text{μέτρο Lebesgue}).$$

Γράφουμε

$$\|f\|_p := \left(\int_{-\pi}^{\pi} |f(t)|^p \frac{dm(t)}{2\pi} \right)^{1/p}.$$

Παρατηρούμε ότι $\|f\|_p = 0$ αν και μόνον αν $f(t) = 0$ *m-σχεδόν για κάθε t*.

Υπενθύμιση: χώροι L^p (II)

Με $L^p(\mathbb{T})$ συμβολίζουμε τον χώρο των κλάσεων ισοδυναμίας $[f]$, των $f \in \mathcal{L}^p(\mathbb{T})$, modulo ισότητα σχεδόν παντού.

Ο $L^p(\mathbb{T})$ είναι γραμμικός χώρος και η $\|\cdot\|_p$ είναι νόρμα στον $L^p(\mathbb{T})$ ως προς την οποία ο $L^p(\mathbb{T})$ είναι **χώρος Banach** (Θεώρημα Riesz-Fisher).

Αν $1 \leq p \leq q < \infty$ και f μετρήσιμη, έχουμε

$$\|f\|_p \leq \|f\|_q \leq \|f\|_\infty, \quad \text{άρα } C(\mathbb{T}) \subseteq L^q(\mathbb{T}) \subseteq L^p(\mathbb{T}) \subseteq L^1(\mathbb{T}).$$

Αν $g \in L^1(\mathbb{T})$ γράφω $\hat{g}(k) := \frac{1}{2\pi} \int_{-\pi}^{\pi} g(e^{it}) e^{-ikt} dm(t)$ ($k \in \mathbb{Z}$).

Ο **μετασχηματισμός Fourier** $L^1(\mathbb{T}) \rightarrow c_0(\mathbb{Z}) : g \mapsto (\hat{g}(k))_{k \in \mathbb{Z}}$ είναι γραμμική, 1-1 και συνεχής (όχι επί).³

Ο περιορισμός του, $\mathcal{F}$, στον $L^2(\mathbb{T})$ ικανοποιεί $\|g\|_{L^2} = \|\hat{g}\|_{\ell^2}$ και απεικονίζει την $\{f_n : n \in \mathbb{Z}\}$ στην $\{e_n : n \in \mathbb{Z}\}$, άρα απεικονίζει τον $L^2(\mathbb{T})$ ισομετρικά και επί του $\ell^2(\mathbb{Z})$.

---

³ ℓ^1 is separable, L^∞ is not.

Υπενθύμιση: Ο $L^\infty(X, \mathcal{S}, \mu)$

Αν $(X, \mathcal{S}, \mu)$ είναι χώρος μέτρου, μία $f : X \rightarrow \mathbb{C}$ ανήκει στον $\mathcal{L}^\infty(X, \mathcal{S}, \mu)$ αν (α) είναι $\mathcal{S}$ -μετρήσιμη και (β) είναι **ουσιωδώς φραγμένη (essentially bounded)**, δηλ. υπάρχει $M < +\infty$ ώστε $|f(x)| \leq M$ σχεδόν παντού, δηλ. $\mu(\{x \in X : |f(x)| > M\}) = 0$.

Ο μικρότερος τέτοιος M (υπάρχει και) λέγεται το **ουσιώδες φράγμα (essential supremum)** της $|f|$.

Δηλ. ορίζουμε

$$\|f\|_\infty := \text{esssup}|f| := \min\{M : \mu(\{x \in X : |f(x)| > M\}) = 0\}.$$

Αν $f \in \mathcal{L}^\infty(X, \mathcal{S}, \mu)$, τότε

$$\|f\|_\infty = 0 \text{ ανν } f(x) = 0 \text{ } \mu\text{-σχεδόν για κάθε } x \in X.$$

Ο $L^\infty(X, \mathcal{S}, \mu)$ είναι ο χώρος των κλάσεων ισοδυναμίας, modulo ισότητα μ -σχεδόν παντού, συναρτήσεων του $\mathcal{L}^\infty(X, \mathcal{S}, \mu)$.

Η $\|\cdot\|_\infty$ είναι νόρμα στον $L^\infty(X, \mathcal{S}, \mu)$, που γίνεται χωρος Banach με τις πράξεις κατά σημείο. Μαλιστα $\|fg\|_\infty \leq \|f\|_\infty \|g\|_\infty$ (άλγεβρα Banach).

Εστω $\phi \in L^\infty(\mathbb{T})$. Για καθε $f \in L^2(\mathbb{T})$, η συναρτηση ϕf είναι μετρησιμη και $\|\phi f\|_2 \leq \|\phi\|_\infty \|f\|_2$. Συνεπως:

Πρόταση

Καθε $\phi \in L^\infty(\mathbb{T})$ οριζει φραγμενο τελεστη

$$M_\phi : L^2(\mathbb{T}) \rightarrow L^2(\mathbb{T}) : f \mapsto \phi f.$$

Μαλιστα $\|M_\phi\| = \|\phi\|_\infty = \text{esssup}|\phi|$.

Τελεστές μετατόπισης (shift operators)

- Στον $\ell^2 = \ell^2(\mathbb{Z}_+) = \{x : \mathbb{Z}_+ \rightarrow \mathbb{K} : \sum_{k=0}^{\infty} |x(k)|^2 < \infty\}$:

Για $x = (x(0), x(1), x(2), \dots) \in \ell^2$
ορίζω S και S' :

$$S(x(0), x(1), x(2), \dots) = (0, x(0), x(1), \dots)$$

$$S'(x(0), x(1), x(2), \dots) = (x(1), x(2), x(3), \dots)$$

$$\text{δηλαδή } (Sx)(n) = \begin{cases} 0 & \text{αν } n = 0 \\ x(n-1) & \text{αν } n > 0 \end{cases} \quad \text{και}$$

$$(S'x)(n) = x(n+1) \text{ για κάθε } n \geq 0.$$

Προφανώς $S, S' : \ell^2(\mathbb{Z}_+) \rightarrow \ell^2(\mathbb{Z}_+)$, γραμμικοί και φραγμενοι.

Δειχνουμε οτι $\langle Sx, y \rangle = \langle x, S'y \rangle$ για καθε $x, y \in \ell^2(\mathbb{Z}_+)$, δηλ. οτι ο συζυγής του S είναι ο S' .

Τελεστές μετατόπισης (shift operators)

- Στον $\ell^2(\mathbb{Z}) = \{x : \mathbb{Z} \rightarrow \mathbb{K} : \sum_{k=-\infty}^{\infty} |x(k)|^2 < \infty\}$:

Για $x = (\dots, x(-1), x(0), x(1), x(2), \dots) \in \ell^2(\mathbb{Z})$
ορίζω W και W' :

$$Wx = (\dots, x(-2), x(-1), x(0), x(1), \dots)$$

$$W'x = (\dots, x(0), x(1), x(2), x(3), \dots)$$

δηλαδή $(Wx)(n) = x(n-1)$ και $(W'x)(n) = x(n+1)$ για κάθε $n \in \mathbb{Z}$.

Προφανώς $W, W' : \ell^2(\mathbb{Z}) \rightarrow \ell^2(\mathbb{Z})$, γραμμικοί, ισομετρίες και επί, διότι $WW' = W'W = I$, δηλ. $W^{-1} = W'$.

Ο συζυγής του W είναι ο W' . Άρα $WW^* = W^*W = I$.

Τελεστές μετατόπισης (shift operators)

- Τελεστές μετατόπισης (α) Στον $\ell^2(\mathbb{Z})$ (αλλιώς):

$$We_n := e_{n+1} \quad (\text{μετατόπιση δεξιά})$$

και $W'e_n := e_{n-1} \quad (\text{μετατόπιση αριστερά}) \quad (n \in \mathbb{Z})$

Επεκτείνω γραμμικά στον $c_{00}(\mathbb{Z})$, παρατηρώ ότι είναι $\|\cdot\|_2$ -ισομετρικές, άρα επεκτείνονται σε ισομετρικές $\ell^2(\mathbb{Z}) \rightarrow \ell^2(\mathbb{Z})$. Δείχνουμε ότι $\langle W'e_n, e_m \rangle = \langle e_n, We_m \rangle$ για κάθε $n, m \in \mathbb{Z}$, άρα $W' = W^*$ (γιατί;).

- (β) Στον $\ell^2(\mathbb{Z}_+)$:

$$Se_n := e_{n+1} \quad (\text{μετατόπιση δεξιά}) \quad (n \in \mathbb{Z}_+)$$

και $S'e_n := \begin{cases} e_{n-1} & \text{όταν } n \geq 1 \\ 0 & \text{όταν } n = 0 \end{cases} \quad (\text{μετατόπιση αριστερά})$

Επεκτείνω γραμμικά στον $c_{00}(\mathbb{Z}_+)$, παρατηρώ ότι είναι $\|\cdot\|_2$ -συστολές (δηλ. $\|Sx\|_2 \leq \|x\|_2$ για κάθε $x \in c_{00}(\mathbb{Z}_+)$), άρα επεκτείνονται σε συστολές $\ell^2(\mathbb{Z}_+) \rightarrow \ell^2(\mathbb{Z}_+)$. Δείχνω $S' = S^*$.
(Μάλιστα ο S είναι ισομετρία. Ο S^* ;))

Τελεστές μετατόπισης (shift operators)

Συμπέρασμα

Στον $\ell^2(\mathbb{Z})$: $We_n = e_{n+1}$ (μετατόπιση δεξιά)

$W^*e_n = e_{n-1}$ (μετατόπιση αριστερά) ($n \in \mathbb{Z}$)

Στον $\ell^2(\mathbb{Z}_+)$: $Se_n = e_{n+1}$ (μετατόπιση δεξιά) ($n \in \mathbb{Z}_+$)

$S^*e_n = \begin{cases} e_{n-1} & \text{όταν } n \geq 1 \\ 0 & \text{όταν } n = 0 \end{cases}$ (μετατόπιση αριστερά)

• Ο W είναι ισομετρία και επι.

Ισχύει $W(\ell^2(\mathbb{Z}_+)) \subseteq \ell^2(\mathbb{Z}_+)$ αλλά $W^*(\ell^2(\mathbb{Z}_+)) \not\subseteq \ell^2(\mathbb{Z}_+)$

• Ο S είναι ισομετρία, όχι επι. Ο S^* είναι επι, όχι 1-1.

Το φάσμα των τελεστών μετατόπισης

$$S : \ell^2(\mathbb{Z}_+) \rightarrow \ell^2(\mathbb{Z}_+):$$

$$\text{Αφου } \|S^*\| = 1, \text{ εχω } \sigma(S^*) \subseteq \overline{\mathbb{D}}.$$

Δειχνω οτι

- $\sigma_p(S^*) = \mathbb{D}$: για καθε $\lambda \in \mathbb{D}$, αν $x_\lambda := (1, \lambda, \lambda^2, \dots)$, εχω $x_\lambda \in \ell^2(\mathbb{Z}_+)$ και $S^* x_\lambda = \lambda x_\lambda$.

Επειται οτι

- $\sigma(S^*) = \overline{\mathbb{D}} = \sigma(S)$.

Ομως

- $\sigma_p(S) = \emptyset$.

Το φάσμα των τελεστών μετατόπισης

$$W : \ell^2(\mathbb{Z}) \rightarrow \ell^2(\mathbb{Z}):$$

$$\text{Πάλι } \sigma(W^*) \subseteq \overline{\mathbb{D}}.$$

$$\text{Ομως } \sigma(W^*) = \sigma(W^{-1}) = \left\{ \frac{1}{\lambda} : \lambda \in \sigma(W) \right\}.$$

Συνεπώς αν $\lambda \in \sigma(W^*)$ πρέπει $|\lambda| \leq 1$ και $\frac{1}{|\lambda|} \leq 1$ αφού $\sigma(W) \subseteq \overline{\mathbb{D}}$.

Άρα $|\lambda| = 1$. Δηλαδή $\sigma(W^*) \subseteq \mathbb{T}$.

$$\text{Άσκηση: } \sigma(W) = \sigma(W^*) = \mathbb{T}.$$

$$\text{Άσκηση: } \sigma_p(W) = \emptyset.$$

Αναλλοίωτοι υπόχωροι

Ένας γραμμικός υπόχωρος $E \subseteq H$ είναι **αναλλοίωτος (invariant)** από έναν φραγμένο τελεστή $A \in \mathcal{B}(H)$ αν $A(E) \subseteq E$, δηλ. αν $Ax \in E$ για κάθε $x \in E$. Τότε ο κλειστός υπόχωρος $\overline{E}$ είναι και αυτός A -αναλλοίωτος. Όταν και ο E και ο $E^\perp$ είναι A -αναλλοίωτοι, θα λέμε ότι ο υπόχωρος E **ανάγει (reduces)** τον A .

Λήμμα

Ένας κλειστός υπόχωρος E είναι A -αναλλοίωτος αν και μόνον αν $AP = PAP$ (όπου $P = P_E$, η **ορθη προβολή στον E** (4)).
Ο E **ανάγει τον A** αν και μόνον αν $A(E) \subseteq E$ και $A^*(E) \subseteq E$, **ισοδύναμα** αν και μόνον αν $AP = PA$.

Ενημερωτικά, το ακολουθιο είναι ανοικτο:

Το πρόβλημα του αναλλοίωτου υπόχωρου:

Είναι αλήθεια ότι κάθε φραγμένος τελεστής A σε έναν (διαχωρίσιμο, απειροδιάστατο, μιγαδικό) χώρο Hilbert H (ισοδύναμα, στον ℓ^2) έχει μη τετριμμένο κλειστό αναλλοίωτο υπόχωρο;

Αναλλοίωτοι υπόχωροι του shift S

Για κάθε $n \in \mathbb{N}$, θετούμε

$$\begin{aligned} E_n &:= \{x \in \ell^2(\mathbb{Z}_+) : x = (0, \dots, 0, x(n), \dots)\} = \overline{\text{span}}\{e_k : k \geq n\} \\ &= \{e_k : 0 \leq k < n\}^\perp = \{e_0, S(e_0), \dots, S^{n-1}(e_0)\}^\perp. \end{aligned}$$

Ο E_n είναι (γνησιος) S -αναλλοιωτος υποχωρος.

Επισης για κάθε $\lambda \in \mathbb{D}$ ο υποχωρος

$$E(\lambda) := \{x_\lambda\}^\perp \quad \text{οπου } x_\lambda = (1, \lambda, \lambda^2, \dots)$$

είναι S -αναλλοιωτος. **Άσκηση:** Το ίδιο και ο

$$E_n(\lambda) := \{x_\lambda, S(x_\lambda), \dots, S^{n-1}(x_\lambda)\}^\perp.$$

The (unilateral) shift S on ℓ^2 and T_1 on H^2

$$S : \ell^2 \rightarrow \ell^2 : S(a_0, a_1 \dots) := (0, a_0, a_1 \dots), \quad (a_0, a_1 \dots) \in \ell^2(\mathbb{Z}_+)$$

$$T_1 : H^2 \rightarrow H^2 : (T_1 f)(z) := z f(z), \quad f \in H^2$$

$$\begin{array}{ccc} \ell^2(\mathbb{Z}_+) & \xrightarrow{S} & \ell^2(\mathbb{Z}_+) \\ \downarrow V & & \downarrow V \\ H^2 & \xrightarrow{T_1} & H^2 \end{array} \quad : \quad T_1 = V S V^{-1}$$

οπου $V : \ell^2(\mathbb{Z}_+) \rightarrow H^2 : e_n \mapsto \zeta_n$ (εδω $\zeta_n(z) = z^n, z \in \mathbb{D}$).

T_1 -Αναλλοιωτοι υποχωροι

Αν $E_m = \overline{\text{span}}\{e_n : n \geq m\}$,

ο $V(E_m)$ είναι T_1 -αναλλοιωτος και

$$V(E_m) = \{f \in H^2 : f^{(k)}(0) = 0, 0 \leq k < m\} = \{\zeta_m f : f \in H^2\}.$$

Επισης αν $\lambda \in \mathbb{D}$ και $E(\bar{\lambda}) = \{x_{\bar{\lambda}}\}^\perp$, ο υποχωρος

$$V(E(\bar{\lambda})) = \{k_\lambda\}^\perp = \{f \in H^2 : f(\lambda) = 0\}$$

είναι T_1 -αναλλοιωτος.

Άσκησης Για καθε $\lambda \in \mathbb{D}$, τα διανυσματα $\{x_\lambda, S(x_\lambda), S^2(x_\lambda), \dots, \}$ είναι γραμμικα ανεξαρτητα, και η κλειστη γραμμικη τους θηκη ισουται με $\ell^2(\mathbb{Z}_+)$.

The (bilateral) shift W on $\ell^2(\mathbb{Z})$ and M_1 on $L^2(\mathbb{T})$

$$\begin{aligned} \mathcal{F} : L^2(\mathbb{T}) &\rightarrow \ell^2(\mathbb{Z}) : f \mapsto (\hat{f}(k))_{k \in \mathbb{Z}} \\ f_n &\mapsto e_n \quad (n \in \mathbb{Z}). \end{aligned}$$

$$\begin{array}{ccc} \ell^2(\mathbb{Z}) & \xrightarrow{W} & \ell^2(\mathbb{Z}) \\ \mathcal{F} \uparrow & & \uparrow \mathcal{F} \\ L^2(\mathbb{T}) & \xrightarrow{M_1} & L^2(\mathbb{T}) \end{array}$$

$$(M_1 f)(e^{it}) = e^{it} f(e^{it}),$$

$$\begin{array}{ccc} \ell^2(\mathbb{Z}_+) & \xrightarrow{S} & \ell^2(\mathbb{Z}_+) \\ \mathcal{F}| \uparrow & & \uparrow \mathcal{F}| \\ \tilde{H}^2 & \xrightarrow{T_1} & \tilde{H}^2 \end{array}$$

$$T_1 = M_1|_{\tilde{H}^2}$$

Αναγοντες (reducing) υποχωροι των shifts

Πρόταση

Οι μονοι κλειστοι υποχωροι του $\ell^2(\mathbb{Z}_+)$ που αναγουν τον S ειναι ο $\{0\}$ και ο $\ell^2(\mathbb{Z}_+)$.

Πρόταση

Ενας κλειστος υποχωρος E του $\ell^2(\mathbb{Z})$ αναγει τον W αν-ν υπαρχει μετρησιμο $\Omega \subseteq \mathbb{T}$ ωστε

$$\begin{aligned}\mathcal{F}^{-1}(E) &= \{f \in L^2(\mathbb{T}) : f(e^{it}) = 0 \text{ σχεδον για καθε } e^{it} \notin \Omega\} \\ &= \{\chi_\Omega g : g \in L^2(\mathbb{T})\}.\end{aligned}$$

Αλλιως: Ενας κλειστος υποχωρος του $L^2(\mathbb{T})$ αναγει τον M_1 αν-ν ειναι της μορφης

$$E_\Omega := \{\chi_\Omega g : g \in L^2(\mathbb{T})\}$$

οπου $\Omega \subseteq \mathbb{T}$ μετρησιμο.

Οι Αναλλοιωτοι υποχωροι του M_1

Πρόταση

Ενας κλειστος υποχωρος του $L^2(\mathbb{T})$ αναγει τον M_1 αν-ν ειναι της μορφης

$$E_\Omega := \{\chi_\Omega g : g \in L^2(\mathbb{T})\} = \chi_\Omega L^2(\mathbb{T})$$

οπου $\Omega \subseteq \mathbb{T}$ μετρησιμο.

Θεώρημα

Ενας κλειστος υποχωρος E του $L^2(\mathbb{T})$ ειναι M_1 -αναλλοιωτος αλλα δεν αναγει τον M_1 αν-ν ειναι της μορφης

$$E = \{\phi g : g \in \tilde{H}^2\} = \phi \tilde{H}^2$$

οπου $\phi \in L^\infty(\mathbb{T})$ με $|\phi(e^{it})| = 1$ σχεδον για καθε $e^{it} \in \mathbb{T}$.

Εναλλακτικη αποδειξη στο nonred.pdf.

Καθοριζεται μοναδικα η ϕ απο τον E ;

Οι Αναλλοιωτοι υποχωροι του M_1 και του S

Πρόταση («Μοναδικότητα»)

Αν $\phi, \psi \in L^\infty(\mathbb{T})$ με $|\phi(e^{it})| = 1 = |\psi(e^{it})|$ σχεδον για καθε $e^{it} \in \mathbb{T}$,
τοτε

$$\phi \tilde{H}^2 = \psi \tilde{H}^2 \iff \exists c \in \mathbb{T} : \phi = c\psi.$$

Θεώρημα (A. Beurling)

Καθε **μη μηδενικός** T_1 -αναλλοιωτος κλειστος υποχωρος E του $\tilde{H}^2$
ειναι της μορφης $E = \psi \tilde{H}^2$ οπου $\psi \in \tilde{H}^2$ και $|\psi(e^{it})| = 1$ σχεδον για
καθε $e^{it} \in \mathbb{T}$.

Πρόταση

Εστω $\phi \in H^2$. Αν $|\tilde{\phi}(e^{it})| = 1$ σχεδον για καθε $e^{it} \in \mathbb{T}$, τοτε η ϕ ειναι
φραγμανη στον $\mathbb{D}$ (δηλ. $\phi \in H^\infty$).

Οι Αναλλοιωτοι υποχωροι του S

Ορισμός

Μια $\phi \in H^2$ λεγεται **εσωτερικη (inner function)** αν $|\tilde{\phi}(e^{it})| = 1$ σχεδον για καθε $e^{it} \in \mathbb{T}$.

Παρατήρηση

Αν ϕ εσωτερικη, ο κλειστος υποχωρος $\tilde{\phi}\tilde{H}^2 \subseteq \tilde{H}^2$ ειναι T_1 -αναλλοιωτος.

Θεώρημα (A. Beurling)

Καθε μη μηδενικος T_1 -αναλλοιωτος κλειστος υποχωρος E του $\tilde{H}^2$ ειναι της μορφης $E = \tilde{\phi}\tilde{H}^2$ οπου ϕ εσωτερικη.

Αν $\phi H^2 = \psi H^2$ με ψ εσωτερικη, τοτε υπαρχει $c \in \mathbb{T}$ ωστε $\psi = c\phi$.

Συνηθως λεμε «καθε μη μηδενικος S -αναλλοιωτος κλειστος υποχωρος του H^2 ειναι της μορφης ϕH^2 οπου ϕ εσωτερικη». :

Οι Αναλλοιωτοι υποχωροι του S

$$S : \ell^2 \rightarrow \ell^2 : S(a_0, a_1 \dots) := (0, a_0, a_1 \dots), \quad (a_0, a_1 \dots) \in \ell^2(\mathbb{Z}_+)$$

$$T_1 : H^2 \rightarrow H^2 : (T_1 f)(z) := z f(z), \quad f \in H^2.$$

$$V : \ell^2(\mathbb{Z}_+) \rightarrow H^2 : e_n \mapsto \zeta_n \quad (\text{\textepsilon}\delta\omega \quad \zeta_n(z) = z^n, z \in \mathbb{D}).$$

$$\begin{array}{ccc} \ell^2(\mathbb{Z}_+) & \xrightarrow{S} & \ell^2(\mathbb{Z}_+) \\ \downarrow V & & \downarrow V \\ H^2 & \xrightarrow{T_1} & H^2 \end{array}$$

Αν $\{0\} \neq E \subseteq \ell^2(\mathbb{Z}_+)$ κλειστος υποχωρος,

$$S(E) \subseteq E \iff T_1(V(E)) \subseteq V(E) \iff V(E) = \phi H^2, \quad \phi \text{ εσωτ.}$$

Εσωτερικές και εξωτερικές συναρτήσεις

Πρόταση

Καθε T_1 -αναλλοιωτος κλειστος υποχωρος E του H^2 είναι T_1 -κυκλικος, δηλ. υπαρχει $\phi \in E$ ωστε

$$E = \overline{\text{span}}\{T_1^n(\phi) : n \in \mathbb{Z}_+\}.$$

Ορισμός

Μια $\phi \in H^2$ λεγεται **εσωτερικη (inner function)** αν

$$|\tilde{\phi}(e^{it})| = 1 \quad \text{σχεδον για καθε } e^{it} \in \mathbb{T}.$$

Μια $F \in H^2$ λεγεται **εξωτερικη (outer function)** αν ο T_1 -κυκλικος υποχωρος που παραγει είναι ολος ο H^2 , δηλαδη

$$\overline{\text{span}}\{T_1^n(F) : n \in \mathbb{Z}_+\} = H^2.$$

Πρόταση

Μια εξωτερικη συναρτηση δεν εχει καμμια ριζα στον $\mathbb{D}$.

Εσωτερικές και εξωτερικές συναρτησεις

Υπενθ: Οι ριζες μιας $\neq 0$ ολομορφης συναρτησης στον $\mathbb{D}$ αποτελουν «μικρο» συνολο: δεν εχουν σημεια συσσωρευσης στο $\mathbb{D}$.

Θεώρημα (F. και M. Riesz)

Αν $f \in H^2$ μη μηδενικη, το συνολο $\{e^{i\theta} : \tilde{f}(e^{i\theta}) = 0\}$ εχει μετρο (Lebesgue) μηδεν.

Θεώρημα (Inner-Outer factorization)

Αν $f \in H^2$ μη μηδενικη, υπαρχει εσωτερικη φ και εξωτερικη F ωστε $f = \varphi F$.

Αν επισης $f = \varphi' F'$ με φ' εσωτερικη και F' εξωτερικη τοτε $\varphi' = c\varphi$ οπου $c \in \mathbb{T}$ (και αρα $F = cF'$).

• Επομενωσ οι ριζες μιας μη μηδενικης $f \in H^2$ ειναι ακριβωσ οι ριζες του εσωτερικου της παραγοντα.

Εσωτερικές συναρτησεις: Γινομενα Blaschke

Υπενθ. Για καθε $z_0 \in \mathbb{D}$, ο υποχωρος

$$E_{z_0} := \{f \in H^2 : f(z_0) = 0\} = \{k_{z_0}\}^\perp$$

του H^2 ειναι T_1 -αναλλοιωστος .

Πρόταση

Για καθε $z_0 \in \mathbb{D}$ η συναρτηση

$$\psi(z) = \frac{z_0 - z}{1 - \bar{z}_0 z}$$

ειναι εσωτερικη και $E_{z_0} = \psi H^2$.

Πρόταση

Αν $z_1, \dots, z_n \in \mathbb{D}$ η συναρτηση

$$\psi(z) = \prod_{i=1}^n \frac{z_i - z}{1 - \bar{z}_i z}$$

ειναι εσωτερικη και

$$\psi H^2 = \{f \in H^2 : f(z_1) = f(z_2) = \dots = f(z_n) = 0\}.$$

Πόρισμα

Εστω ϕ εσωτερική συναρτηση που έχει ριζες στα $\{0, z_1, \dots, z_n\} \subseteq \mathbb{D}$ όπου το 0 είναι ρίζα με πολλαπλότητα $s \geq 0$. Αν

$$\psi(z) := z^s \prod_{i=1}^n \frac{z_i - z}{1 - \bar{z}_i z}$$

τότε

$$\phi(z) = \psi(z)S(z), \quad z \in \mathbb{D}$$

όπου η S είναι εσωτερική συναρτηση (όπως και η ψ).

Θεώρημα

Εστω $G \subseteq \mathbb{C}$ ανοικτο και συνεκτικο (:τοπος (region)) και $f : G \rightarrow \mathbb{C}$ ολομορφη. Τα ακολουθα ειναι ισοδυναμα:

(a) $f = 0$.

(b) Υπαρχει $a \in G$ ωστε $f^{(n)}(a) = 0$ για καθε $n \in \mathbb{Z}_+$.

(c) Το συνολο $Z(f) = \{a \in G : f(a) = 0\}$ εχει σημεια συσσωρευσης μεσα στο G .

Ενα συνολο $G \subseteq \mathbb{C}$ λεγεται **συνεκτικο** αν δεν περιεχει μη τετριμενα (σχετικα) ανοικτο-κλειστα (clopen) υποσυνολα. Αν G ανοικτο, ειναι συνεκτικο αν-ν καθε δυο σημεια του συνδεονται με συνεχη καμπυλη που δεν βγαινει απ το G . Παραδειγμα, ο δισκος $\mathbb{D}$. Μη παραδειγμα: η ενωση δυο ξενων ανοικτων δισκων, πχ $\mathbb{D} \cup B(3, 1)$.

Υπενθυμίσεις Μιγαδικής Αναλυσης

Πόρισμα (Αρχη της ταυτοτητας)

Εστω $G \subseteq \mathbb{C}$ ανοικτο και συνεκτικο και $f, g : G \rightarrow \mathbb{C}$ ολομορφες. Εστω $S := \{z \in G : f(z) = g(z)\}$. Αν το S εχει σημεια συσσωρευσης μεσα στο G , τότε $f = g$.

Παρατήρηση (Τοπος: αναγκαιο)

Εστω $G = D_1 \cup D_2 \subseteq \mathbb{C}$ η ενωση δυο ξενων ανοικτων δισκων και

$$f : G \rightarrow \mathbb{C} : z \mapsto \begin{cases} 1, & z \in D_1 \\ 0, & z \in D_2 \end{cases}$$

η χαρακτηριστικη του D_1 . Η f είναι ολομορφη, μη σταθερη, παιρνει πραγματικες μονο τιμες, εχει υπεραριθμησιμο συνολο ριζων.

Πόρισμα

Εστω $G \subseteq \mathbb{C}$ ανοικτο και συνεκτικο και $f : G \rightarrow \mathbb{C}$ ολομορφη και μη μηδενικη. Τότε οι ριζες της ειναι μεμονωμενες: δηλ. γυρω απο καθε ριζα a υπαρχει μια περιοχη $B(a, r)$ ωστε η f να μην μηδενιζεται πουθενα στο $B(a, r) \setminus \{a\}$.

Επισης οι ριζες εχουν πεπερασμενη πολλαπλοτητα: υπαρχει $m \in \mathbb{N}$ ωστε $f(z) = (z - a)^m g(z)$ οπου g ολομορφη στο G και $g(a) \neq 0$.

Θεώρημα (Αρχη μεγιστου)

Εστω $G \subseteq \mathbb{C}$ ανοικτο και συνεκτικο και $f : G \rightarrow \mathbb{C}$ ολομορφη. Αν υπαρχει $a \in G$ ωστε $|f(a)| \geq |f(z)|$ για καθε $z \in G$, τοτε η f ειναι σταθερη.

Δες μια αποδειξη στο [max.pdf](#)

Πόρισμα

Αν $\phi \in H^\infty$ ειναι εσωτερικη συναρτηση, μη σταθερη, τοτε $|\phi(z)| < 1$ για καθε $z \in \mathbb{D}$.

Απόδειξη.

Απο τον τυπο του Poisson (21) εχουμε $|\phi(z)| \leq 1$ για καθε $z \in \mathbb{D}$ (γιατι $\|P_r\|_1 = 1$). Αν υπηρχε z στον $\mathbb{D}$ ωστε $|\phi(z)| = 1$ τοτε η ϕ θα ηταν σταθερη απο την αρχη του μεγιστου. □

Θα χρειασθει το

Θεώρημα (Hurwitz - Ειδικη περιπτωση)

Εστω $G \subseteq \mathbb{C}$ ανοικτο και συνεκτικο και $g_n : G \rightarrow \mathbb{C}$ ολομορφες ($n \in \mathbb{N}$). Υποθετουμε οτι $g_n(z) \rightarrow g(z)$ ομοιομορφα ως προς z στα συμπαγη υποσυνολα του G . Αν καθε g_n δεν εχει καμμια ριζα στο G τοτε ή η g δεν εχει καμμια ριζα στο G , ή αλλιως ειναι η μηδενικη συναρτηση.

Πρόταση

Εστω ϕ εσωτερικη συναρτηση με $\phi(0) \neq 0$. Υποθετουμε οτι η ϕ μηδενιζεται στα σημεια $\{z_n : n \in \mathbb{N}\}$. Τότε

$$|\phi(0)| \leq \prod_{i=1}^n |z_i| \text{ για καθε } n \in \mathbb{N}.$$

Πότε μια απειρη ακολουθια (z_n) σημειων του δισκου μπορει να αποτελειται απο ριζες μιας $f \in H^2$; Αναγκαια συνθηκη (αρχη μεγιστου) ειναι η $\lim_n |z|_n = 1$. Αρκει;

Παράδειγμα

Δεν υπαρχει $f \in H^2$ με συνολο ριζων $Z(f) = \{\frac{n}{n+1} : n \in \mathbb{N}\}$.

Ορισμός (Συγκλιση απειρογινομενων)

- Εστω $\{w_k\} \subseteq \mathbb{C} \setminus \{0\}$. Αν τα μερικα γινόμενα $p_n := \prod_{i=1}^n w_i$ συγκλινουν σε ενα $p \neq 0$ λεμε οτι το $\prod_{i=1}^{\infty} w_i$ **συγκλινει (στο p)**.
- Εστω $\{w_k\} \subseteq \mathbb{C}$. Αν καποια w_k μηδενιζονται, και υπαρχει N ωστε $w_n \neq 0$ για καθε $n \geq N$ και το $\prod_{i=N}^{\infty} w_i$ συγκλινει (σε καποιο $p \neq 0$), τοτε λεμε οτι το $\prod_{i=1}^{\infty} w_i$ **συγκλινει στο 0**.

Πρόταση

Εστω $f \in H^2$ μη μηδενικη συναρτηση. Αν $z_n \in \mathbb{D} \setminus \{0\}$ και η f μηδενιζεται (τουλαχιστον) στα σημεια $\{z_n : n \in \mathbb{N}\}$, τοτε το $\prod_{i=1}^{\infty} |z_i|$ συγκλινει (σε ενα $p \neq 0$).

Παρατήρηση

Αν $r_k \in (0, 1)$ για κάθε $k \in \mathbb{N}$, το απειρογινόμενο $\prod_{i=1}^{\infty} r_i$ συγκλίνει (σε $p > 0$) αν-ν η σειρά $\sum_{i=1}^{\infty} (1 - r_i)$ συγκλίνει.

Πόρισμα

Εστω $f \in H^2$ μη μηδενική συναρτηση. Αν $z_n \in \mathbb{D}$ και η f μηδενίζεται (τουλάχιστον) στα σημεία $\{z_n : n \in \mathbb{N}\}$, τότε $\sum_{i=1}^{\infty} (1 - |z_i|) < \infty$.

Θα δούμε ότι αντιστρόφα, αν $\{z_n\} \subseteq \mathbb{D}$ με $\sum_{i=1}^{\infty} (1 - |z_i|) < \infty$ τότε υπάρχει $f \in H^2$ (μαάλιστα, εσωτερική) που έχει ακριβώς αυτές τις ρίζες.

Θεώρημα

Εστω (z_k) ακολουθια στο $\mathbb{D} \setminus \{0\}$ με $\sum_{i=1}^{\infty} (1 - |z_i|) < \infty$. Τότε υπαρχει μια εσωτερικη συναρτηση B_0 που εχει συνολο ριζων $Z(B_0) = \{z_k : k \in \mathbb{N}\}$. Για καθε $z \in \mathbb{D}$, εχουμε

$$B_0(z) = \prod_{i=1}^{\infty} \frac{\bar{z}_i}{|z_i|} \frac{z_i - z}{1 - \bar{z}_i z}.$$

οπου το απειρογινόμενο συγκλινει ομοιομορφα στα συμπαγη του $\mathbb{D}$. Μαλιστα, η πολλαπλοτητα καθε ριζας $\hat{z} \in Z(B)$ ειναι ιση με το πληθος των παραγοντων του γινομενου στους οποιους το $\hat{z}$ εμφανιζεται.

Σχολιο. Η συγκλιση του απειρογινομενου σημαινει οτι, για καθε συμπαγες υποσυνολο K του $\mathbb{D}$, μονον πεπερασμενο πληθος ορων του απειρογινομενου εχει ριζες στο K και οτι το απειρογινομενο που αποτελειται απο τους υπολοιπους ορους συγκλινει ομοιομορφα στο συμπαγες K σε μια ολομορφη συναρτηση που δεν εχει καμια ριζα στο K .

Ορισμός

Εστω $\{z_k\} \subseteq \mathbb{D} \setminus \{0\}$ με $\sum_{i=1}^{\infty} (1 - |z_i|) < \infty$ και $s \in \mathbb{Z}_+$. Το γινόμενο Blaschke με ριζες στα $\{z_k\}$ και ριζα πολλαπλοτητας s στο $z = 0$ είναι η συναρτηση

$$B(z) := z^s \prod_{i=1}^{\infty} \frac{\bar{z}_i}{|z_i|} \frac{z_i - z}{1 - \bar{z}_i z}.$$

Παρατήρηση

- Το απειρογινόμενο συγκλίνει για κάθε $z \in \mathbb{D}$.
- Η B είναι εσωτερική συναρτηση.
- Οι ριζες της B είναι ακριβώς τα σημεία $\{z_k\}$ (με τις πολλαπλοτητες που εμφανίζονται) καθώς και το 0 με πολλαπλοτητα s .

Αποδειξεις στο [blaschke26.pdf](#)